

"Әлия Молдағұлова халықаралық әуежайы" АҚ (бұдан әрі – Қоғам) әуе кемелерін ішкі рейстерде авиациялық жанар-жағармай материалдарымен қамтамасыз ету жөніндегі қызметке шекті баға жобасын талқылау бойынша жария тыңдау
Хаттамасы

Астана қ.

2026 жылғы 9 қыркүйек

Жария тыңдаудың басталуы: 11-00 сағат

Жария тыңдаудың аяқталуы: 11-45 сағат

Төрағалық етті:

Е. Құрасбек – Қазақстан Республикасы Көлік министрлігі Азаматтық авиация комитетінің (бұдан әрі – Комитет) тарифтік реттеу басқармасының басшысы

Қатысты:

Ж. Қасымжанова – Қоғамның басқарма төрағасының қаржы жөніндегі орынбасары;

О. Шинкаренко - Қоғамның экономика және қаржылық талдау бөлімінің жетекші экономисі;

А. Шайкенова - "Эйр Астана" АҚ Тарифтер жөніндегі директоры;

А. Алимова - "Флай Арыстан"әуекомпаниясының келісімшарттар және тарифтер жөніндегі менеджері;

Д. Кудинов – «FlyArystan» әуе компаниясының өкілі.

А. Тулгабаева– «СКАТ» әуе компаниясы» АҚ Экономика департаментінің директоры.

Күн тәртібі

Ішкі рейстерде әуе кемелерін авиациялық жанар-жағармай материалдарымен (бұдан әрі – авиациялық ЖЖМ) қамтамасыз ету жөніндегі қызметке Қоғамның шекті бағасының жобасын талқылау.

Тыңдалды:

Сөз сөйледі: Ж. Қасымжанова - Басқарма төрағасының қаржы жөніндегі орынбасары.

Қоғам табиғи монополия субъектісі болып табылады және сонымен қатар қоғамдық маңызы бар нарықта қызметтерін көрсетеді, соның ішінде әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету қызметі де бар.

Бүгін ішкі рейстер үшін «Әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету» қызметінің шекті бағасын арттыру туралы ақпарат қарауға ұсынылады. Аталған қызмет бойынша қолданыстағы тариф 2003 жылы белгіленген және қазіргі уақытта 1 тонна құйылған авиациялық ЖЖМ үшін ҚҚС-сыз 5 011 теңгені құрайды. Экономикалық жағдайлардың айтарлықтай өзгерісіне, қызмет көрсетуге қажетті ресурстардың құнының едәуір өсуіне қарамастан, 23 жылдан астам уақыт ішінде тариф қайта қаралған жоқ.

Атап айтқанда, электр энергиясына, жанар-жағармай материалдарына, шикізат пен материалдарға, персоналдың еңбекақысына, қызметкерлерді оқытуға және олардың біліктілігін арттыруға, коммуналдық қызметтерге, қосалқы бөлшектер мен жабдықтарға, сондай-ақ міндетті төлемдерге жұмсалатын шығындар айтарлықтай артты. Мысалы, электр энергиясының құны 2003 жылмен салыстырғанда шамамен 10 есеге, ең төменгі жалақы мөлшері 17 есеге өсті. Сонымен қатар ЖЖМ-ға жұмсалатын шығындар да едәуір артты. Жаңа бағаны қалыптастыру кезінде Қоғам аталған қызметті көрсетуге тікелей қатысты және тиісті қаржылық және бастапқы құжаттармен расталған шығындарды ескерді.

Бұл ретте аталған қызмет бойынша инвестициялық бағдарлама көзделмеген. Ұсынылып отырған баға экономикалық негізделген нақты шығындарды өтеу және қызметтің залалсыздығын қамтамасыз ету қажеттілігі негізінде есептелді. Яғни, ұсынылып отырған баға артық пайда алуды көздемейді. Әуежайдың ЖЖМ қызметі негізгі үш қызмет түрін көрсетеді: әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету, авиациялық ЖЖМ-ды сақтау және резервуарды жалға беру. Аталған қызметтердің өлшем бірліктері әртүрлі болғандықтан, барлық шығындарды олардың арасында бөлу үшін бір ғана табиғи көрсеткішті қолдану әрбір қызметтің өзіндік құнын объективті түрде айқындауға мүмкіндік бермейді. Осыған байланысты Қоғам сараланған тәсілді қолданды. Шығындарды бөлу базасы нақты шығыс бабының мазмұнына қарай айқындалды.

Жүргізілген есептеулердің нәтижесінде авиациялық ЖЖМ-ның 1 тоннасына ҚҚС-сыз 12 137,67 теңге мөлшерінде тариф ұсынылды. Бұл қолданыстағы тарифтен 5 518,67 теңгеге немесе шамамен 110%-ға жоғары.

Жоғарыда баяндалғандарды ескере отырып, Қоғам ішкі рейстер үшін «Әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету» қызметіне авиациялық ЖЖМ-ның 1 тоннасына ҚҚС-ты есепке алмағанда 12 137,67 теңге мөлшерінде шекті бағаны келісуді сұрайды.

Ұсынылатын тариф жобасы:

Қолданыстағы тариф, теңге	Тариф жобасы, теңге	ауытқу, теңге	ауытқу, %
5 011	12 137,67	5 518,52	242,22

Сұрақ:

А. Шайкенова - "Эйр Астана" АҚ Тарифтер жөніндегі директоры

- Ұсынылған баяндама үшін алғыс білдіреміз. «Эйр Астана» АҚ Қоғамның ұсынған «Әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету» қызметінің тарифін арттыруды қолдамайды және қолданыстағы тарифті сақтауды қажет деп санайды.

Ең алдымен, шығындарды бөлу әдістемесіне назар аударғымыз келеді. Ағымдағы жылдың шілде айында ұсынылған тарифті арттыру туралы өтінімде Әуежайдың аталған қызмет бойынша 2025 жылға нақты шығындары 140,8 млн

теңгені құраған, оның ішінде ішкі әуе желілері бойынша шығындар — 103,3 млн теңге. Ағымдағы өтінімде осыған ұқсас шығындар шамамен 32%-ға ұлғайып, 186,2 млн теңгені құраған, оның ішінде ішкі әуе желілері бойынша шығындар — 136,7 млн теңге. Бұл ретте шығындардың осындай өсуі шығыстардың барлық дерлік баптары бойынша көрсетілген.

Қоғам қызметтердің едәуір көлемін көрсетеді. Алайда ұсынылған материалдарда кәсіпорынның барлық қызмет бағыттары бойынша кірістер мен шығыстардың толық бөлінісі қамтылмаған. Осыған байланысты шығындарды бөлудің қолданылып отырған әдісі қосымша талдауды қажет етеді және тарифті қалыптастырудың қажетті ашықтығын қамтамасыз етпейді деп есептейміз. Жанармай құю кешенінің шығындарын бөлу мәселесі ерекше назар аудартады. Өтінім материалдарына сәйкес, «Әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету» қызметінен түсетін кіріс ЖЖМ кешенінің жалпы кірісінің шамамен 21%-ын, яғни 87,9 млн теңгені құрайды. Бұл ретте кірістің шамамен 65%-ы ЖЖМ-ды сақтауға, ал тағы 14%-ы резервуарларды жалға беруге тиесілі.

Сонымен қатар Әуежай әуе кемелеріне жанармай құю қызметіне ЖЖМ қоймасының жалпы еңбекақы қорының шамамен 70%-ын жатқызады. Бұл ретте жанармай құю көлемі ЖЖМ кешені операцияларының жалпы көлемінің шамамен 3,27%-ын ғана құрайды. Осылайша, ЖЖМ қызметінің шығындарының басым бөлігін әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету жөніндегі реттелетін қызметке жатқызудың қаншалықты негізді екендігі туралы мәселе туындайды. Әрбір штат бірлігі және шығыстардың әрбір түрі бойынша талдау жүргізу қажет деп санаймыз. Себебі әуе кемелеріне жанармай құюға тартылған қызметкерлердің саны өздігінен резервуарларды, өрт сөндіру жүйелерін ұстауға, материалдарға және бүкіл жанармай құю кешеніне қатысты басқа да шығындарды түсіндіре алмайды.

Сонымен қатар арнайы автокөлік қызметінің шығындарын тарифке енгізу де сұрақтар туындатады. Аталған қызмет қосалқы бөлімше болып табылады, сондықтан біздің ойымызша, оның шығындары Әуежай көрсететін барлық қызметтерді ескере отырып бөлінуі тиіс. Ұсынылған материалдарда мұндай бөлудің жеткілікті негіздемесі келтірілмеген.

Бұдан бөлек, аталған қызмет бойынша инвестициялық бағдарлама көзделмегенін атап өткіміз келеді. Бұл ретте ұсынылған материалдарға сәйкес авиациялық ЖЖМ инфрақұрылымы объектілеріне күрделі және ағымдағы жөндеу жұмыстарын, сондай-ақ өзге де қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу жоспарланбаған. Осыған байланысты тарифті екі еседен астам арттыру кезінде авиакомпаниялар мен басқа да тұтынушылар қызмет сапасының қандай жақсаруына немесе инфрақұрылымның қандай дамуына ие болады деген мәселе туындайды.

Сонымен қатар Қоғамның қолданыстағы тарифі Қазақстан Республикасының басқа өңірлік әуежайларындағы тарифтермен салыстырмалы деңгейде. Атап айтқанда, Ақтөбе әуежайының кәзіргі тарифі Ақтау және Қызылорда әуежайларының тарифтерінен жоғары және өзінің құнына сәйкес келеді.

Осылайша, ұсынылған материалдар шығындарды бөлу, еңбекақы қорының негізділігі, арнайы автокөлік қызметінің шығындары және инвестициялық құрамының болмауы бөлігінде қосымша талдауды қажет етеді деп санаймыз.

Жоғарыда баяндалғандарды, сондай-ақ ұсынылып отырған тарифтік өсімнің елеулі мөлшерін ескере отырып, «Эйр Астана» АҚ авиациялық ЖЖМ қызметінің қолданыстағы тарифін қазіргі деңгейінде сақтауды сұрайды.

Жауап:

Ж. Қасымжанова – Қаржы жөніндегі Басқарма төрағасының орынбасары.

– Еңбекақы қорының 70%-ы қызметкерлердің нақты жұмыспен қамтылуына негізделе отырып, әуе кемелеріне жанармай құю қызметіне жатқызылған. ЖЖМ қызметінің 32 қызметкерінің 22-сі әуе кемелеріне жанармай құю процесіне тікелей қатысады. ЖЖМ-ды сақтауға тартылған қызметкерлердің, оның ішінде қойма меңгерушілері мен зертхана қызметкерлерінің еңбекақысына жұмсалатын шығындар ЖЖМ-ды сақтау қызметіне жатқызылған. Бірдей еңбекке ақы төлеу шығындары тарифті есептеу кезінде қайталама түрде ескерілмейді.

Сұрақ:

А. Мансурова – «Эйр Астана» АҚ аға заңгері.

– Сондай-ақ ұсынылып отырған тарифтің өте жоғары екенін атап өткіміз келеді. Тарифті арттырудың негіздемесі ретінде түсіндірме жазбада тек электр энергиясына, ЖЖМ-ға және шикізат пен материалдарға арналған тарифтер мен бағалардың өсуі көрсетілгеніне назар аударғымыз келеді. Бұған дейін атап өтілгендей, инфрақұрылымды жақсарту немесе жаңарту туралы ештеңе айтылмаған. Шикізатқа, материалдарға, отынға жұмсалатын шығындардың қолданыстағы нормативтері және персонал саны бойынша нормативтер ескірген немесе мүлдем жоқ.

Жауап:

Ж. Қасымжанова – Қаржы жөніндегі Басқарма төрағасының орынбасары.

– Уәкілетті орган бекіткен салалық нормативтердің болмауына байланысты қолданыстағы нормалар мен қолда бар нормативтік құжаттар қолданылады. Қызмет көлемі аяқталған төрт тоқсанның нақты деректері негізінде айқындалды.

Сұрақ:

А. Тулғабаева – «СКАТ» әуе компаниясы» АҚ Экономика департаментінің директоры.

– Әуе кемелерін авиациялық ЖЖМ-мен қамтамасыз ету жөніндегі реттелетін қызмет бойынша әуежайдың жалпы тарифтік сметасында шығындардың қосарланған есепке алынуы орын ала ма, сондай-ақ инвестициялық бағдарлама, жабдықтарды жаңғырту және жаңарту жоспары болмаған жағдайда тарифті 142%-ға арттыру немен негізделгенін түсіндіруді сұраймыз. Сонымен қатар әуежай аталған қызметті көрсету кезінде пайдаланылатын жабдықтарды жаңартуды және олардың тиісті техникалық жай-күйін қамтамасыз етуді қандай жолмен жоспарлап отырғанын түсіндіруді сұраймыз.

Өз тарапымыздан 2003 жылдан бері шығындардың ғана емес, көрсетілетін қызметтер көлемінің де айтарлықтай артқанын атап өтеміз, бұл өз кезегінде аталған шығындарды өтеуге мүмкіндік береді.

Жауап:

Ж. Қасымжанова – Қаржы жөніндегі Басқарма төрағасының орынбасары.

– Тарифті қалыптастыру кезінде шығындардың қосарланып есептелуі орын алмайды. Есептеулер нақты шығындар мен тиісті қызмет түрлері арасында белгіленген шығындарды бөлу негізінде жүргізілді. Қолданыстағы тариф жабдықтардың, қосалқы бөлшектердің, материалдардың, еңбекақының және басқа да өндірістік шығындардың құнының өсуіне байланысты материалдық-техникалық базаны ұстауға жұмсалатын шығындарды қажетті деңгейде өтеуді қамтамасыз етпейді. Әуежай жыл сайын жабдықтарға жөндеу жұмыстарын жүргізеді және қажетті қосалқы бөлшектерді сатып алады. Аталған шығындар өндірістік шығындардың құрамында ескеріледі және актілермен, шот-фактуралармен, шарттармен және басқа да құжаттармен расталады. Аталған қызмет бойынша жеке инвестициялық бағдарлама көзделмеген. Тарифтерді басқа әуежайлармен салыстыру кезінде олардың бекітілген күндері мен қолданылу мерзімдерін ескеру қажет, себебі жекелеген әуежайларда тоннасына шамамен 5 000 теңге деңгейіндегі тарифтер бұрын белгіленіп, ұзақ уақыт бойы қайта қаралмаған. Ұсынылған материалдар мен есептеулерді уәкілетті орган белгіленген тәртіппен қарайтын болады.

Сөз сөйледі

Е. Құрасбек- жария тыңдаудың төрағасы:

Қорытынды сөзінде жария тыңдаулардың төрағасы қарастырылып отырған мәселенің тұтынушы үшін де, қоғамдық маңызы бар нарық субъектісінің өзі үшін де маңыздылығын көрсетті.

Қоғам қолданыстағы заңнамаға сәйкес өтініммен шыққанын атап өту қажет. Қоғамның ішкі рейстерінде авиациялық ЖЖМ-ді қамтамасыз ету жөніндегі қызметке шекті бағаны бекіту жөніндегі шешімді Комитет әуежай өз бағасын негіздеу үшін ұсынған материалдарды талдау негізінде заңнамада белгіленген мерзімдерде қабылдайтын болады.

Қабылданған шешім:

1. Ішкі рейстерде авиациялық ЖЖМ-ді қамтамасыз ету жөніндегі қызметке шекті баға жобасы бойынша Қоғамның ақпараты назарға алынсын.
2. Авиакомпания өкілдерінің ақпараттарын назарға алу.
3. Қоғамға Қазақстан Республикасының Заңнамасының талаптарын қатаң сақтау.

Жария тыңдаудың төрағасы

Е. Құрасбек

Хатшы

Г. Киндинова